

THE PASSION+

ONTMOETING VAN GENERATIES

EEN TOOLKIT VOOR PAROCHIES
NAAR AANLEIDING VAN THE PASSION

Ontmoeting van generaties

Een toolkit voor parochies naar aanleiding van The Passion

Een eenmalige uitgave van Jong Katholiek ©2018 SRKK, Utrecht www.jongkatholiek.nl

Auteur

Tineke de Lange

Eindredactie

Marc Bollerman Christel van der Pijl

Vormgeving

EO

Informatie

Evangelische Omroep, bijlmer@thepassion.nl

Alle rechten voorbehouden.

Dit materiaal mag worden bewerkt en gekopieerd voor eigen gebruik.

Niets uit deze uitgave mag voor andere doeleinden worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ACHTERGRONDINFORMATIE

The Passion – Een Passie voor Pasen

The Passion is een passiespel over de laatste uren van Jezus' leven en Zijn opstanding uit de dood. Dit muzikale en indrukwekkende evenement vindt plaats op Witte Donderdag 29 maart in Amsterdam Zuidoost. Bekende Nederlandse artiesten zingen het passieverhaal met de grootste Nederlandstalige pophits. Duizenden mensen zijn erbij aanwezig, honderdduizenden mensen kijken live via NPO 1 of internet. Rondom The Passion zijn diverse materialen ontwikkeld. Deze toolkit is één van die onderdelen om concreet aan de slag te gaan met het thema Pasen. De uitzending van The Passion is terug te kijken via www.npo.nl/uitzending-gemist (zoekwoord Passion). The Passion is een unieke samenwerking van de EO, KRO-NRCV en de gemeente Amsterdam.

Doelgroep

De doelgroep van The Passion bestaat uitdrukkelijk uit jongeren die niet behoren tot de vaste groep die bekend is in parochies en gemeenten. Daarmee biedt The Passion een unieke mogelijkheid om de betekenis van Pasen, de kern van ons geloof, op een aansprekende manier onder de aandacht te brengen van een jong, breed publiek. Deze toolkit echter is vooral bedoeld voor jongeren die al wel een band hebben met de parochie, zodat ook zij op een verfrissende en uitdagende manier worden aangesproken. Het materiaal is zo opgezet dat het direct inzetbaar is, maar ook in de toekomst, bijvoorbeeld volgend jaar rond Pasen, te gebruiken is.

Andere materialen

Deze toolkit is specifiek gericht op de ontmoeting van generaties in een parochie naar aanleiding van The Passion. Daarnaast zijn door Jong Katholiek nog twee toolkits uitgegeven. Eén toolkit is een speciale nachtwake voor Pasen. De derde toolkit geeft handvatten om met jongeren in gesprek én aan de slag te gaan naar aanleiding van The Passion.

Er zijn lespakketten ontwikkeld onder de titel 'Passie voor Pasen' voor de bovenbouw VMBO, bovenbouw HAVO/VWO, en de eerste jaren van HBO, in het bijzonder de PABO.

INLEIDING

Deze toolkit richt zich op alle generaties die aangesproken worden door The Passion. Wanneer je samen thuis op de bank naar The Passion kijkt, wat doet dat dan? De jongere ziet een bekende artiest en hoort een lied dat hij kent. Hij/zij is onder de indruk van de combinatie met Pasen. Ouders kennen de liedjes van de radio. Ze hebben nog wel iets met Pasen, maar ervaren een mooi verhaal en lekkere muziek. Opa en oma kennen de liedjes en artiesten niet, maar hebben veel met het Paasverhaal, daar zijn ze mee opgegroeid. Als je een moment hebt met deze groepen bij elkaar, kan het gebeuren dat ze volledig langs elkaar heen praten. Jongeren en oudere generaties kijken beiden naar het evenement, maar hebben een heel andere achtergrond.

Deze toolkit wil jongeren en de generaties van hun ouders en grootouders met elkaar in gesprek brengen over het lijdensverhaal en wat dit verhaal voor hen kan betekenen. Dit aanbod gebeurt in het kader van het multimediale project The Passion. Mocht je een combinatie willen maken met het kijken naar The Passion, dan is een DVD beschikbaar via de EO.

Wat heb je nodig?

Locatie:

Ontmoetingsruimte van parochie, in verband met 'kennismaking met het verhaal' bij voorkeur bij de kerk zelf. Andere mogelijkheden: ontmoetingsruimte in een buurthuis, klaslokaal en vergelijkbare locaties. Zet de tafels in de ruimte zo neer dat er gemakkelijk in groepjes gewerkt kan worden. Bekijk de ruimte kritisch voor aanvang. Wat kun je doen om een 'vergadersfeer' te vermijden? Denk aan speelse elementen: een kleedje op de tafels, kaarsen op tafel, schaaltes met paaseieren, etc.

Materiaal:

Bij suggestie 1: kinderbijbel Kijkbijbel

Bij suggestie 2: kaartjes van set 1 (bijlage), Bijbel (bijvoorbeeld de Groot Nieuws Bijbel, de Nieuwe Bijbelvertaling of de Jongerenbijbel)

Bij suggestie 3: papier, stiften, kaartjes van set B (zie bijlage)

Bij suggestie 4: grote vellen papier, stiften, tekenmateriaal of knutsel materiaal – wat er maar voorhanden is Bij suggestie 5: computer met internet aansluiting en CDspeler/mp3spelers

Overige benodigheden:

koffie, thee, frisdrank

Tijd:

reken op een combinatie van twee suggesties zo'n anderhalf uur. Neem na het vertellen van het verhaal een korte pauze (15 minuten)

VOORBEREIDING EN UITNODIGING

Een avond organiseren met jongeren én ouderen is niet vanzelfsprekend.

Beide groepen vragen om een eigen vorm van uitnodigen en benaderen.

Het is goed om je eerst af te vragen wie er uitnodigt. Is dat de pastor, de leiding van een jongerengroep of iemand anders? De afzender bepaalt de toon van de uitnodiging. Als het lukt, ligt een gezamenlijke uitnodiging voor de hand.

Jongeren laten zich doorgaans niet makkelijk uitnodigen. Begin daarom met een persoonlijke uitnodiging aan jongeren die je kent en denk met hen na over wie (door henzelf bij voorkeur) nog meer benaderd zouden kunnen worden. Vraag hen om daarbij email en als ze dat willen social media te gebruiken. Zorg dat ze de informatie kort en krachtig per email ontvangen. Vraag het liefst een jongere om het in wervende taal te formuleren. Denk ook met hen na over de ouderen die jongeren zouden kunnen uitnodigen. Hun ouders of grootouders wellicht?

Ouderen laten zich weer anders uitnodigen. Benoem het in de kerk bij de mededeling na de viering en zorg dat er bij de uitgang mensen klaar staan met A5 blaadjes waarop alles nog een keer staat. Als het kan (en mag) is een tafel met inschrijfformulieren en iemand erbij die actief uitnodigt, nog effectiever. Plaats een bericht in de media die tot je beschikking staan, maar verwacht daar geen wonderen van. En ook hier geldt: een persoonlijke uitnodiging werkt altijd het beste. Je kunt overwegen om bijvoorbeeld bestaande werkgroepen in zijn geheel uit te nodigen. Wees in je uitnodiging duidelijk over de eindtijd. Mensen vinden dat altijd prettig.

Wees je ervan bewust dat de inhoud van de uitnodiging dus voor de twee doelgroepen verschillend is. Bij jongeren verwijst je vooral naar The Passion zelf. Neem de link naar www.npo.nl/uitzending-gemist (zoek op "Passion") op in je uitnodiging als je de avond na The Passion organiseert. Of – mocht je voor de uitzending al uitnodigen – de link naar de site van het evenement: www.thepassion.nl.

Bij ouderen leg je vooral de nadruk op Pasen en de ontmoeting met jongeren.

Het succes van de avond valt of staat met de kwaliteit van uitnodigen. Neem dus de tijd om even goed na te denken over wat een goede manier van uitnodigen die past bij jouw parochie.

OPZET VOOR EEN BIJEENKOMST

De avond zou kunnen verlopen zoals hieronder beschreven. Als de situatie daarom vraagt, kun je natuurlijk de opzet naar eigen wens aanpassen.

De werkvormen die hierna worden beschreven zijn eventueel ook los te gebruiken of binnen een andere bijeenkomst.

10 min.

Kennismaking met elkaar, bijvoorbeeld door kaars aan te steken en die door te geven, met je naam en wat je hoopt op deze avond.

5 min.

Vertel over het waarom van deze avond: the Passion komt eraan, maar wat stellen we ons daarbij voor? Deze avond is een warmingup.

Of: The Passion is geweest. Wat trof je in de uitzending? Waar ging het over? Welk personage sprak je het meest aan? Was dat om de manier waarop hij of zij speelde en zong of juist vanwege zijn of haar rol in lijdensverhaal?

25 min.

Eerste onderdeel: kennismaken met het verhaal waar het om gaat.
Hiervoor volgt u suggestie 1 of 2.

15 min.

Houd na de kennismaking een korte pauze.

45 min.

Na de pauze gaat u in groepjes of tweetallen werken, naargelang de werkvorm. Gebruik werkvorm 3, 4 of 5 of een combinatie hiervan. De groepjes of tweetallen zijn gemengd van samenstelling: alle of tenminste twee generaties zijn erin vertegenwoordigd.

Suggestie 5 is het lastigst te realiseren met een grote groep. Het is daarom het beste te realiseren als een keuzeaanbod, naast suggestie 4.

10 min.

Laat ter afsluiting plenair iets van de resultaten zien of horen. Niet uitputtend, dat wordt langdradig. Het gaat er immers om dat de generaties samen bezig zijn geweest met het passieverhaal.

BOUWSTENEN VOOR DE AVOND

Suggestie 1. Vertellen van het verhaal met beeld

Vooraf

De begeleider kiest vooraf in de kerk de voor het Bijbel verhaal belangrijkste kruiswegstaties uit. Plaats bij de kruis wegstaties van je keuze een kaars, die kan dienen als richt punt tijdens het lopen. Maak de kerk zo donker als kan en prettig is. Je moet nog makkelijk je weg kunnen vinden, maar tegelijkertijd moet het gebouw niet 'afleiden'. Plaats ook bij het altaar de Paaskaars. Zorg dat deze brandt en het enige lichtpunt is voorin de kerk. De begeleider neemt de Kijkbijbel mee de kerk in.

Uitwerking

Houdt een rondleiding door de kerk, waarbij de ouderen het lijdensverhaal vertellen aan de jongeren. Stimuleer vooral ook dat ze hun verhaal vermengen met hun herinneringen aan hoe zij het verhaal zelf hoorden toen ze jongeren waren. De uitgekozen kruiswegstaties vormen een ondersteuning daarbij. De begeleider houdt het proces en de inhoud in de gaten en stimuleert de actieve deelname van allen.

Bij het vertellen vullen de 'ouderen' elkaar aan, jongeren worden uitgedaagd vragen te stellen. Vat zelf de staties waar niet gestopt wordt samen in een paar zinnen voor u verder loopt naar de volgende. Houdt bij het vertellen rekening met het feit dat de kruiswegstaties alleen over het lijden en sterven van Jezus uitbeelden, niet wat er vooraf gebeurt. Zo zie je bijvoorbeeld niets over het verraad door Judas (de Judaskus) of de verloochening door Petrus, die ontkent dat hij bij Jezus hoort om zijn eigen hachje te redden. De platen van de Kijkbijbel vormen een aanvulling op de kruiswegstaties.

Aan het einde van de rondgang kom je uit bij de Paaskaars. Symbool van Pasen. Vraag eerst de jongeren naar hun beleving van wat Pasen is, dan de ouderen. Vul zelf aan door vragen te stellen. Waak ervoor om de vragen open te stellen. Wat Pasen betekent kan en mag sterk verschillen voor mensen. Benoem als de sfeer het toelaat in ieder geval het begrip 'verzoening'. De kerk zegt: Jezus stierf voor onze zonden. Wat zou daarmee bedoeld worden?

Suggestie 2. Vertellen van het verhaal met tekst

Werk plenair of maak gemengde groepjes (jongmiddelbaaroud).

Werkt u plenair, dan staan de tafels staan in hoefijzervorm, in het midden staat een tafeltje met de een set kaartjes met daarop scènes van het verhaal (zie bijlage) en een Bijbel, opengeslagen bij Lucas 22-23. Aan de hand van de kaartjes vertellen de deelnemers het verhaal. Een van de groepsleden (bijvoorbeeld de oudste) neemt het voortouw, de anderen vullen aan. Wat is het eerste kaartje?

Welk kaartje volgt daarna? Eventueel kunt u een soort 'kruis weg maken', door de kaartjes steeds te leggen bij een brandend waxinelichtje, zodat er een spoor van lichtjes ontstaat. Stimuleer dat als één van de ouderen aan het woord is, hij of zij ook vertelt hoe hij of zij Pasen vierde in zijn of haar jeugd. Een van de jongeren controleert tijdens het vertellen aan de hand van de Bijbel (Lucas 22-23) of de kaartjes in de juiste volgorde gelegd worden en het verhaal dus correct verteld wordt. Ook hier: graag vragen stellen en elkaar aanvullen.

Suggestie 3. Identificatie

Deze werkvorm veronderstelt dat het passieverhaal bekend/ verteld is. De invulling is afhankelijk van de versie van het passieverhaal dat verteld is. In het Lucas-evangelie bijvoorbeeld komt Maria niet voor, wel de vrouwen van Jeruzalem en de vrouwen uit Galilea.

Werk in groepjes van drie generaties. Iedere groep krijgt eenmaal het kaartensetje 2 en tweemaal kaartensetje 3 (zie bijlage). De kaartjes worden midden op tafel gelegd. Iedere deelnemer kiest een

kaartje met een persoon uit het lijdensverhaal. Neem een paar minuten de tijd om je deze persoon voor te stellen. Hoe ziet hij of zij eruit? Wat is het voor iemand? Wat zijn zijn/haar positieve en negatieve kanten? Wat beweegt je hoofdpersoon om te doen wat hij/zij doet? Waar maakt hij/zij zich druk over?

Zoek daarna van de set kaartjes met eigenschappen twee woorden die volgens jou het best bij je persoon passen. Vertel dan elkaar over je persoon. Daag de verteller uit om het verhaal over het personage te vertellen in de Ik vorm: op die manier wordt het verhaal persoonlijker en intenser. De andere mensen in je groepje mogen vragen stellen aan je persoon. Als iedereen aan de beurt geweest is kun je met je groepje terugkijken op de verschillende personen. Heb je het idee dat je hen beter bent gaan begrijpen? Kijk je anders naar hen dan je eerst deed? Nu je de verhalen hebt gehoord, zou je dan nu een ander persoon gekozen hebben? Heeft je groepje tijd en zin, dan kun je misschien nog een rondje doen.

Tip: Twee jeugdbijbels geven mooie voorbeelden van het vertellen vanuit een bepaalde persoon. In 'Koning op een ezel' van Nico ter Linden, blz. 186-212 zijn de evangelisten Matteüs en Lucas met elkaar in gesprek over de manier waarop zijn hun verhaal over Jezus zullen vertellen. In 'Het hoogste woord' van Imme Dros e.a. vertellen op blz. 230-242 Judas, Petrus, Pilatus en Jozef van Arimatea hun verhaal over de laatste dagen van Jezus.

Suggestie 4. Verbeelding

De deelnemers gaan praktisch aan de slag in tweetallen: een jongere en iemand van de andere generatie. Samen maak je een schilderij of 'installatie' met een begeleidende tekst over een persoon of een element/scène van het lijdensverhaal. Neem de tijd om samen te bedenken wat je gaat uitbeelden. Stel jezelf bijvoorbeeld de vraag: welk moment in het lijdensverhaal raakt ons het meest? Je kunt bijvoorbeeld een portret maken van Judas, maar ook uitgaan van het element 'Judaskus'. Wat betekent dat voor jullie twee? Welke kleuren en vormen horen bij die persoon?

Voor de tekst kun je samen bedenken wat er in deze persoon omgaat. Waar worstelt hij/zij mee? Als de tweetallen klaar zijn, worden de resultaten in de groep bekeken. Eerst vertellen de anderen wat ze zien en wat het volgens hen betekent. Daarna krijgt het tweetal zelf de kans om het kort toe te lichten en te reageren op wat er is gezegd. Stel tenslotte de vraag: als je zoiets zou maken over Pasen zelf, over opstanding, wat zou je dan schilderen of maken? En waarom?

Suggestie 5. Muziek

Deze werkvorm veronderstelt dat het passieverhaal bekend/verteld is. De invulling is afhankelijk van de versie van het passieverhaal dat verteld is. In het Lucasevangelie bijvoorbeeld komt Maria niet voor, wel de vrouwen van Jeruzalem en de vrouwen uit Galilea. Werk in groepjes van drie generaties. Iedere groep krijgt eenmaal het kaartensetje 2 en tweemaal kaartensetje 3 (zie bijlage). De kaartjes worden midden op tafel gelegd. Iedere deelnemer kiest een kaartje met een persoon uit het lijdensverhaal. Neem een paar minuten de tijd om je deze persoon voor te stellen. Hoe ziet hij of zij eruit? Wat is het voor iemand? Wat zijn zijn/haar positieve en negatieve kanten? Wat beweegt je hoofdpersoon om te doen wat hij/zij doet? Waar maakt hij/zij zich druk over?

Zoek daarna van de set kaartjes met eigenschappen twee woorden die volgens jou het best bij je persoon passen. Vertel dan elkaar over je persoon. Daag de verteller uit om het verhaal over het personage te vertellen in de Ik vorm: op die manier wordt het verhaal persoonlijker en intenser. De andere mensen in je groepje mogen vragen stellen aan je persoon. Als iedereen aan de beurt geweest is kun je met je groepje terugkijken op de verschillende personen. Heb je het idee dat je hen beter

bent gaan begrijpen? Kijk je anders naar hen dan je eerst deed? Nu je de verhalen hebt gehoord, zou je dan nu een ander persoon gekozen hebben? Heeft je groepje tijd en zin, dan kun je misschien nog een rondje doen.

Tip: Twee jeugdbijbels geven mooie voorbeelden van het vertellen vanuit een bepaalde persoon. In 'Koning op een ezel' van Nico ter Linden, blz. 186212 zijn de evangelisten Matteüs en Lucas met elkaar in gesprek over de manier waarop zijn hun verhaal over Jezus zullen vertellen. In 'Het hoogste woord' van Imme Dros e.a. vertellen op blz. 230242 Judas, Petrus, Pilatus en Jozef van Arimatea hun verhaal over de laatste dagen van Jezus.

BIJLAGEN / VERWIJZINGEN

Gegevens over kinder- en jeugdbijbels:

- Kijkbijbel Verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament getekend door Kees de Kort (Haarlem, Nederlands Bijbelgenootschap) ISBN 90 6126 388 3
- Nico ter Linden, Koning op een ezel Verhalen uit het Nieuwe Testament (Amsterdam: Balans, 2005) ISBN 978 90 5018 738
- Imme Dros e.a. Het hoogste woord
- (Baarn: De Fontein, 2003) ISBN 90 261 1907 0

Bij suggestie 2 'vertellen': Kaartenset 1

Jezus eet met zijn leerlingen	Judas gaat naar de machthebbers
Jezus gaat met zijn leerlingen naar de Olijfberg	Judas kust Jezus
De soldaten arresteren Jezus	Petrus zegt dat hij Jezus niet kent
De hogepriester en andere religieuze leiders ondervragen Jezus	Jezus komt voor de Romeinse stadhouder, Pilatus
Jezus loopt met zijn kruis naar Golgota ('Schedelplaats')	Simon van Cyrene draagt Jezus' kruis
Jezus wordt gekruisigd	Jezus wordt bespot
De vrouwen treuren	Jezus sterft

Bij suggestie 3 'identificatie': kaartenset 2

Tip: kopieer deze op geel papier

Jezus	Hogepriester
Pilatus	Petrus
Simon van Cyrene	Een soldaat
Maria	Misdadiger aan het kruis
Judas	...
De vrouwen	...

Bij suggestie 3 'identificatie': kaartenset 3

Tip: kopieer deze op lichtblauw of roze papier

Woede	Verdriet	Onzekerheid	Egoïsme
Teleurstelling	Angst (waarvoor?)	Macht	Rechtvaardigheid
Onmacht	Liefde	Eerbied	Nederigheid
Hoop	Aandacht	Medelijden	Zelfbehoud
Bevrijding	Bezorgdheid	Vermoeidheid	Vroomheid
Eenzaamheid	Moed	Gemakzucht	Ontkenning
Eigenbelang	Bewondering	Vertrouwen	Geloof
Verantwoordelijkheid	Verbazing	Ongeloof	Berusting
...

Bij suggestie 4 'Verbeelding'

Op internet zijn goede afbeeldingen te vinden op <http://www.statenvertaling.net/kunst/>

Voor kunstafbeeldingen bij de passieverhalen zie:

<http://www.statenvertaling.net/bijbel/matt/26.html>

<http://www.statenvertaling.net/bijbel/matt/27.html> (Mattëusevangelie)

<http://www.statenvertaling.net/bijbel/marc/14.html>

<http://www.statenvertaling.net/bijbel/marc/15.html> (Marcusevangelie)

<http://www.statenvertaling.net/bijbel/luka/22.html>

<http://www.statenvertaling.net/bijbel/luka/23.html> (Lucasevangelie)

<http://www.statenvertaling.net/bijbel/joha/18.html>

<http://www.statenvertaling.net/bijbel/joha/19.html> (Johannesevangelie)